

PRISBELØNNET SKOLELEDER

De kenyanske kvinders forkæmper

Kenyanse Frankie Gikandi har fået en international pris for sit arbejde med at give kvinder i hjemlandet en praktisk uddannelse og sikre lægehjælp til de fattigste

MIKKEL LARSEN
skriver fra Spanien

Frankie Gikandi har taget en pose kenyansk kaffe med til interviewer. Bønnerne er høstet i Kimlea-området ved foden af Kenya-bjerget, hvor hun har sin daglige gang blandt de fattige kvindelige arbejdere. Området ligger kun små 30 kilometer fra hovedstaden, Nairobi, ikke langt fra det sted, hvor Karen Blixen i sin tid forsøgte at dyrke kaffe uden held, pointerer hun. I dag er landskabet fyldt med te- og kaffeplantager, der udgør størstedelen af eksistensgrundlaget for de lokale.

Men arbejdet i plantagerne er hårdt og dårligt betalt, og der er tale om sæsonarbejde. Uden for sæsonen har der traditionelt været meget lidt at leve af. Det var derfor synet af de mange forhulede og fattige kvinder, der drev rundt i området på må og få, når der ikke var noget at lave i plantagerne, som for snart 20 år siden fik Gikandi til at starte en skole for kvinderne i området.

"Hvis disse kvinder får praktiske kundskaber, der gør, at de kan blive selvforsørgende også uden for sæsonen, kan de forsørge deres familie hele året. Det kan få dem ud af fattigdommen og redde dem fra at flygte til storbyen og blive fanget i prostitutionsnetværkene," forklarer hun.

Siden 1992, da Kimlea-projektet begyndte, har flere end 2000 kvinder gået på skolen. Gennem undervisning i madlavning, syning og simple landsbrugsteknikker har de lært at forsyne deres egen familie og producere til at sælge i nærområdet.

"75 procent af vore tidligere elever kan i dag klare sig selv uden problemer. Mange af dem har endog kunnet droppe jobbet i plantagerne og forsørge sig hele året med deres nye job," siger hun.

Gikandi lægger ikke fingrene imel-

lem, da hun bliver spurgt om, hvorfor det kun er kvinder, der går på skolen.

"Tre ud af fire arbejdere i plantagerne er kvinder. Mændene kan ikke holde til arbejdet, det er for hårdt for dem. De forlader familierne og tager ind til byen for at finde arbejde. De fleste finder ikke noget, men de bliver i byen og kommer kun hjem for at spise og lave flere børn. Misforstå mig ikke, jeg elsker vores mænd, men de er lidt sære, og det er kvinderne, der er fremtiden i området. Hvis vi hjælper dem, hjælper vi samfundet," siger hun.

Det betyder dog ikke, at hun helt har opgivet håbet for det modsatte køn. Hun ser det bare som et mere langsigtet projekt.

"I min familie havde vi én ko. Mens vi piger hjalp til i huset og med madlavningen, var det drengenes opgave at malke og passe den. Det er det, vi lærer vore elever, at de skal gøre. De skal lære deres sønner at blive bedre mænd end deres fædre," siger hun.

I de senere år har Frankie Gikandi også været med til at starte et nyt sundhedsprogram i Kimlea-området for dem, der ikke har råd til behandling andetsteds. Målet er først og fremmest at gøre noget ved den høje spædbørnsdødelighed, men alle i lokalområdet er velkomne. Indtil nu er flere end 20.000 patienter blevet behandlet på klinikken. Derudover tager lægerne og sygeplejerskerne hver uge ud til en af områdets 20 skoler for at give børnene en sundhedsundersøgelse og behandle dem for de skavanker, de måtte have. Det kommer omkring 4000 børn til gode.

"De fleste sygdomme skyldes fejlnæring. Det lyder så let at gøre noget ved det, men det er det ikke. Men hvis vi bare kan få børnene gennem de første 10 år, så bliver det hele meget lettere derefter," siger hun.

Rank og smilende, iklædt en grønlig, traditionel kenyansk dragt med hovedbeklædning til, fortæller hun, at hun blev født for 59 år siden i Nyeri, små 100 kilometer fra Nairobi. Faderen havde to koner, som han fik otte børn med hver. På det tidspunkt var det ikke normalt, at pigerne også gik i skole, men faderen gik imod tidens trend.

"Han var en klog mand, og han elskede

▲ Frankie Gikandi har modtaget den internationale religiøse hjælpeorganisation Harambees pris for "den afrikanske kvindes fremme og ligestilling" for sit arbejde i Kenya. – Foto: Mikkel Larsen.

de virkelig sine børn. Mine forældre ofrede mange ting, for at vi alle kunne få en uddannelse. Når vi ikke gik i skole, arbejdede vi i kaffeplantagen for at betale skoleudgifterne i fællesskab," fortæller hun.

Skolen var katolsk, fordi det var den bedste i området, og med tiden konverterede hele familien fra protestantismen til katolicismen.

"Så blev min far nødt til at vælge, hvilken kone han ville tage med i kirken. Han valgte min mor, men min stedmor blev også boende hos os," griner hun.

Gikandi tog i første omgang en sekretæruddannelse. Efter den fortsatte hun på universitetet for at studere, mens hun blev på sekretærskolen som lærer og siden vicerektor.

Under et besøg i Rom i 1973 mødte hun Josemaria Escrivá, grundlæggeren af Opus Dei, som hun siden har været tilknyttet. Religionen har altid været central i hendes liv, og den har også stor betydning i den undervisning, kvinderne får på skolen.

"Vi lærer dem menneskelige og krist-

ne værdier, så de bedre kan passe ind i samfundet. Ud over at lære dem at overleve, får de også en moralsk vejledning, som giver dem værdighed og respekt for sig selv og andre. Et af de vigtigste skridt i uddannelsen er at få dem til at tro på sig selv," forklarer Frankie.

Hun er i Spanien for at modtage en pris for sit arbejde i hjemlandet. Det drejer sig om den internationale religiøse hjælpeorganisation Harambees pris for "den afrikanske kvindes fremme og ligestilling".

"Det er en stor ære at modtage en så-

dan pris. Arbejdet er tilfredsstillende i sig selv, men det er meget opmuntrende, at der er nogen så langt borte, der anerkender det arbejde, vi gør," siger hun.

Posen med kaffe står fortsat på bordet foran os. Den er en af de bedste i verden, fastslår hun med overbevisning i stemmen, da hun rejser sig for at gå. Hun drikker den dog ikke selv, for den er for stærk, og hun foretrækker te, som hun siger med et af sine karakteristiske smil på læben.

mikkel.larsen@k.dk